

הרצל בתקשורת

דוח תקופתי (יוני 2019)

מאת ד"ר אנטון ברקובסקי

בעיתונות

ב"קולות" פורסם פתרון החידה: הדמות שהביוגרפיה שלה פורסמה ללא שם היתה אביו של נתן אלתרמן – יצחק. איש חינוך עברי, מורה ומחנך, שהושפע רבות מחזונו של הרצל ומפעילותם הספרותית של מנדלי, אחד העם, ביאליק ואחרים.¹

ב"ישראל היום" תוארה האהדה שזכה בה ליברמן מצד כוחות השמאל לאחר סירובו להיכנס לממשלת נתניהו וניסיונו להפיל את ראש הממשלה. הכותב תקף את השיטות של "מכבסת השמאל" וביקר את הטענה כי "...ליברמן עשוי לזכות את עצמו... במקום של כבוד בפנתיאון הלאומי ובתולדות הציונות... הרצל, בן-גוריון, רבין ואיווט".²

שגרירות שוויץ בשיתוף עיריית תל-אביב השיקה את מיזם הדגל "באזל בתל-אביב". וזאת תוך הדגשת המעמד המיוחד שהיה לבאזל עבור הציונות והרצל. במסגרת המיזם במהלך 2019 תארח תל אביב אנשי רוח, אמנים ויזמים משוויץ.³

לבקשת הכותב שחזר "הארץ" את הקריקטורה של נרי לבנה. בה תואר נתניהו שמכניס סנוקרת להרצל. לטענת הכותב, התמונה הזו מתמצתת "את תחושת הכאב והזעם על מעלליו של ראש הממשלה".⁴

ב"המודיע" פורסמה ביקורת נוקבת כלפי הרצל, רעיונותיו, ספריו, תומכיו וממשיכי דרכו (מאז סוף המאה ה-19 ועד ימינו) והושמצו התנועה הציונית, מדינת ישראל, אופייה ומפעליה.⁵

במקום לחלק לבוגרי התיכונים את ספר "אלטנוילנד" מאת הרצל החליט מנהל החינוך בתל-אביב להעניק לבוגרים את ספרו של עמוס עוז – "שלום לקנאים" – הספר שמתנגד לקיצוניות ושקורא לדו-קיום.⁶ בעיתון בשפה הרוסית "נובוסטי נידלי" הופיעו דברי ביקורת על ההחלטה הזו מאת מ"מ ההסתדרות הציונית העולמית - יעקב חגואל. לטענתו, עם כל הכבוד לעוז הוא אינו יכול להחליף את הרצל, בין היתר בשל דעותיו השמאלניות-רדיקאליות.⁷ בכתבתו ב"ישראל היום" הצטרף אמנון לורד לביקורת כלפי העירייה וראש העיר - חולדאי -

¹ פתרון החידה שהתפרסמה בגיליון הקודם, קולות 17. קולות (4.6.2019), עמ' 49-50.

² ביגמן, עקיבא. מכונת כביסה מתוצרת השמאל. ישראל היום! (5.6.2019), עמ' 30.

³ כהן, משה. שבועות של חגיגות. המקומון תל אביב (6.6.2019), עמ' 1-2.

⁴ בן דור, גדעון. את השלט הזה אשא בהפגנות הבאות. הארץ (7.6.2019), עמ' 6.

⁵ טנטנבוים, יצחק מתתיהו. מדינת "הרצל" לא מדינת "הלכה". המודיע (7.6.2019), עמ' 8.

⁶ כהן, משה. עיריית תל-אביב לא תחלק לתלמידים את הספר "אלטנוילנד". מעריב (6.2019.11), עמ' 12-13.

⁷ Oz vместo Herzla. *Novosti Nedeli* (13.6.2019), p. 5.

"שיש לו הרצל משלו". לורד רמז כי ראש העיר מסוגל לשנות שם של רחוב הרצל המיושן "למשהו יותר מודרני".⁸ נדב העצני מ"מעריב" הזכיר את הפרשה בהקשר של שינויים במפה הפוליטית במדינה - ביקוש למפלגת ימין ציונית לא דתית - והוסיף כי הציונות של עיריית תל אביב ושל חולדאי היא אינה הציונות של הרצל, של בן גוריון ושל ז'בוטינסקי.⁹ הרב אליהו גוט הזכיר את הפרשה של ספריו של הרצל ועמוס עוז כאשר ניתח את המציאות הפוליטית-משפטית במדינה והעביר ביקורת על חוגי שמאל בארץ ובעולם.¹⁰

בראיון לקראת פרסום ספרה "פרדוקס הפוליטיקה היהודית" מתחה פרופ' רות וייס ביקורת על המערכת הפוליטית והמשפטית ועל היחס של המדינה כלפי יהודי הגולה. בשיחה הועלתה הפרשנות של הרצל כלפי אנטישמיות ולאומיות: יהודים צריכים מדינה כדי להעלים את האנטישמיות. ואילו הרצל היה חי היום, הוא היה מבחין בכך שהתפרצויות האנטישמיות בעולם קשורות בחלקן במה שקורה במדינת ישראל.¹¹

בג'רוזלם פוסט סוקר הספר החדש מאת Jerold S. Auerbach - Print to Fit: The New York Times, Zionism and Israel, שניתח את היחס הביקורתי במיוחד של העיתון "The New York Times", בעליו וערכיו כלפי הציונות וישראל, מאז פרסום ספריו של הרצל ועד ימינו. המחבר מצא את השורשים של התופעה הזו במאפייני זהותם של בעלי העיתון - יהודים עמידים שלא ראו נחיצות במדינת היהודים וגם לא רצו שהעיתון יתפס לכאורה בתור מקדם הרעיונות היהודים בחברה האמריקנית.¹²

גול קלב עמד על ההקבלה בין מה שקרה ליהודים לאחר יציאת מצרים (רצונם לחזור לארץ הפרעונים) לבין מה שחזה הרצל עם הקמת מדינת היהודים (הרצון לחזור לאירופה בעקבות ההיעלמות לכאורה של האנטישמיות הממוסדת בה).¹³

אל"מ במילואים ועורך דין רון טירה יצא נגד הפגיעה בחינוך הממלכתי, דבר שמודגם היטב לטענת הכותב עם מינויו של שר החינוך החדש - הרב רפי פרץ - והכנסת תכנים דתיים-מסורתיים לתוכניות הלימוד. טירה רוצה שילדיו "יכירו את האמת ההיסטורית, שלפיה הרצל, הס, פינסקר, ז'בוטינסקי ובן-גוריון היו חילונים, והחילוניות הייתה היסוד לתפיסת עולמם ולחינוך התנועה הלאומית...".¹⁴

אברהם דדבני - יושב ראש ההסתדרות הציונית העולמית - סיפר על הגוף שהוא מופקד עליו: שהוקם עוד על ידי הרצל, ושמקדם עלייה, התיישבות, שמירה על זהות יהודית וחינוך ציוני בארץ ובחו"ל.¹⁵

⁸ לורד, אמנון. שיעור מולדת. ישראל היום! (14.6.2019), עמ' 2-3.

⁹ העצני, נדב. סימנים של התפכחות. מעריב סוף שבוע (14.6.2019), עמ' 30.

¹⁰ גוט, אליהו. ערוץ החסימה. משפחה - השבועון לבית היהודי (20.6.2019), עמ' 22.

¹¹ פוליטיקה היא החוליה החלשה שלנו. מקור ראשון (14.6.2019), עמ' 6-7.

¹² Teller, Neville. Print to Fit: The New York Times and Israel. *The Jerusalem Post* (14.6.2019), p. 46-47.

¹³ Kalev, Gol. Parasha Herzl: To Egypt or to Israel? *The Jerusalem Post Magazine* (21.6.2019), p. 43.

¹⁴ טירה, רון. הם לא ינצחו. מעריב - המגזין (24.6.2019), עמ' 3.

¹⁵ כהן, אוריאל. "לשמור על הצביון היהודי זה מאבק תמידי". ישראל היום! מוסף יחסי ישראל ארה"ב (27.6.2019), עמ' 34-35.

רה"מ בנימין נתניהו סיפר בכתבתו על הברית המיוחדת, היציבה והאיתנה עם ארה"ב. בתחילת הכתבה הוא הזכיר את הרצל, ש"יחס חשיבה עצומה לכריתת בריתות ולטיפוח יחסי ידידות בין העם היהודי לעמי העולם".¹⁶

פסטיבל היהדות והישראליות "לא בשמיים" יתקיים בפעם ה-21 בתל-חי ובאתרים שונים בגליל. מטרתו - "להציף בשאלות יהודיות-ישראליות עכשוויות", שכן מאז הקונגרס שארגן הרצל בבאזל ועד ימינו "מחפשת החברה הישראלית את זהותה".¹⁷

¹⁶ נתניהו, בנימין. ברית איתנה ויציבה מתמיד. ישראל היום! מוסף יחסי ישראל ארה"ב (27.6.2019), עמ' 7.

¹⁷ פריאנט, שירי. יהדות ומוזיקה. מידע 8 (28.6.2019), עמ' 32.